

СТАНОВИЩЕ

от **проф. д-р Мариана Матеева Петрова**, ВТУ „Св.Св.Кирил и Методий“ за дисертационния труд *„Влиянието на взаимодействието „семејство-училище“ върху постиженията на учениците”*

представен от **Илиана Христос Бухуна** за присъждане на образователно-научната степен „доктор по Социология”

Научен ръководител: **проф.дсн Валентина Миленкова**

I. Представяне на докторанта и дисертационния труд

Илиана Бухуна е родена на 6 януари 1990 г. в Родос, Гърция. Придобила е бакалавърска степен по История и археология в Университета на Крит (Ретимно, Гърция), както и бакалавърска степен по начално образование в Университета на Егейско море (Родос, Гърция). Докторантката има и магистърска степен по Педагогически науки – Специално образование за хора със затруднения в устната и писмената реч от Гръцкия отворен университет, както и магистърска степен по Педагогически науки от същия университет. Илиана Бухуна е преминала и допълнителни обучения, включително едногодишна квалификационна програма „ лингвизъм и преподаване на съвременен гръцки като втори/чужд език“ (600 часа) в Университета на Тесалия, както и семинар по специално образование и обучителни интервенции в езика и математиката. Тя е учител по начално образование и има опит и като преподавател в средно училище.

Актуалността на дисертацията е свързана с извеждане на семейната среда като имаща съществено значение за формиране на учебните постижения, емоционалното благополучие и мотивацията за учене при децата. Родителското участие се асоциира с по-добро изпълнение на учебните задачи, по-високи резултати при оценяване и по-активно участие на учениците в образователния процес. Освен върху академичното развитие, семейството оказва влияние и върху формирането на ценности, модели на поведение, самооценка и социална адаптивност. Чрез сътрудничеството между родители и учители се създават условия за изграждане на емоционална стабилност, устойчивост и социална адаптация, които подпомагат учениците в справянето както с когнитивните, така и с поведенческите предизвикателства на образователната среда. Това

партньорство подчертава значението на дома и училището като основни контексти, определящи образователната траектория на детето.

Елта на настоящата дисертация е да изследва ролята на взаимодействието между семейството и училището при формирането на учебните постижения на учениците, със специален акцент върху възприятията на учителите относно родителското участие и сътрудничество. За постигане на поставената цел в дисертацията са формулирани четири изследователски задачи. Формулирани са и две хипотези.

Емпиричната методология на дисертацията се основава на двукомпонентен подход, съчетаващ качествен и количествен компонент. Качественият метод е реализиран чрез анализ на документи, фокусиран върху институционални и политически документи на Европейския съюз, ОИСР, НЕСКО, УНИЕФ и национални източници. Анализът на документи служи за очертаване на начина, по който международните и националните институции рамкират проблема.

Количественият метод е осъществен чрез структуриран въпросник, изследващ 80 учители в гръцкия образователен контекст. Въпросникът включва предимно въпроси с фиксирани отговори и е предназначен да улови възприятията на учителите относно сътрудничеството между семейството и училището, факторите, които улесняват или възпрепятстват родителското участие, както и ефектите върху постиженията на учениците. Периодът на събирането на данните е от март до юни 2018 г. Въпросникът е разпространен електронно чрез онлайн платформи като SurveyMonkey и Google Forms, към групи на учители, както и посредством имейли по електронна поща. Извадката включва учители от различни географски райони на Гърция, от начално и средно образование. Чрез съчетаване на анализ на документи с резултатите от въпросника дисертацията предлага поглед върху феномена, като обвързва взаимодействието семейство–училище с възприятията на практиците на терен.

Първа глава се проблематизира в теоретичен план димензиите на взаимодействието „семейство-училище“. Анализира се отношението „ученик – семейство“, като се проследява семейното участие, теорията за припокриващите се сфери на влияние, еволюцията на родителското участие и моделите на семейни взаимодействия. Показани са различни родителски практики, нагласи и очаквания на родителите, както и факторите, формиращи родителското участие

във връзка с детето (като възраст, пол, учебни постижения и аз-концепция). Проследяват се социоикономическите и културните детерминанти на родителското участие, като се обосновава, че структурните неравенства се отразяват в способността на семействата да си сътрудничат с училището и да подкрепят ученето. Показва се как влияе училищното взаимодействие върху постиженията на децата, като се анализира училищната среда, педагогическите практики, отношенията учител – ученик, емоционалният климат, връзките с връстниците, мотивационните теории и класната интеракция.

Втора глава се концентрира върху измеренията на сътрудничеството между семейството и училището. Представени са ефектите върху академичните постижения, качеството на отношенията родител – учител, както и позитивните аспекти на родителското участие. Разглежда се сътрудничеството в мултикултурни и разнообразни контексти, признавайки, че миграцията, многообразието и политиките за приобщаване преконфигурират както възможностите, така и предизвикателствата пред кооперацията. В анализа се въвежда ролята на цифровите технологии като медиатори на взаимодействието семейство – училище, оправдана от нарастващата зависимост от дигитални платформи за комуникация, особено след пандемията от COVID-19. Показани са бариерите и предизвикателствата пред ефективното сътрудничество, с акцент върху структурните, културните и институционалните ограничения, които затрудняват устойчивата кооперация.

В трета глава е представена емпиричната рамка на проучването. В нея се формулират целта и задачите на изследването, изследователските въпроси и хипотези, както и избраният изследователски дизайн. Описана е генералната съвкупност и извадката, изследователският инструмент, както и неговата валидност и надеждност. Изложението очертава и процедурата по събиране на данни, етичните съображения и методите за анализ на данните, както и методологичните ограничения на проучването. Емпиричните резултати и тяхната интерпретация са представени в разделите „Резултати“ и „Дискусия“ в същата глава.

В Заключението се обобщават основните резултати и изводи на изследването, което потвърждава формулираните хипотези и обсъжда техните теоретични и практически импликации. Представени са и препоръки за образователни политики и практики, насочени към укрепване на

сътрудничеството между семейство и училище и намаляване на неравенствата, както и очертани приноси на изследването и насоки за бъдещи проучвания. Показани са и ограниченията на изследването.

II. Оценка на дисертационния труд

Смятам, че темата и направените разсъждения в дисертацията са с актуално и иновативно звучене, има изразено авторско присъствие и направени оценки, аргументирано са представени различни концепции и възгледи, които подчертават фокусираността на цялостното изложение. Специално трябва да подчертая емпиричната работа, както и анализът на получените резултати и направените изводи.

Приемам направената **самооценка** на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд:

- Обосновано е влиянието на взаимодействието семейство–училище върху ученическите постижения, като са интегрирани теоретични модели и доказателства.
- Разработена е концептуална рамка, която съчетава социологически теории със съвременни перспективи на родителското участие, училищния климат и комуникацията между учители и родители.
- Получените резултати разкриват многоизмерното въздействие на родителската ангажираност, училищното лидерство върху мотивацията и постиженията на учениците.
- Формулирани са практически импликации за образователната политика, подготовката на учители и училищното лидерство, намаляване на неравенствата и подобряване на академичните и социално-емоционалните резултати на учениците.

Препоръчвам на докторантката да продължи своите изследвания в областта на социология на образованието, като разшири обхвата на темите и включи сравнителен контекст на анализ.

Авторефератът отразява дисертационния труд в цялост.

Представени са 4 публикации, които отговарят на изискванията.

III. Заключение

Дисертационният труд « **лиянието на в аимодествието „семе ствоучили е“ в рху постиженията на учениците**», представен от докторант **Илиана Бухуна** е един авторски труд, който със своето изпълнение бележи добри резултати. Представената теоретична и емпирична част в дисертацията, направените анализи и авторска позиция са показателни за положените усилия и постигнатите резултати от докторантката.

На това основание препоръчвам да се присъди образователно-научната степен «доктор по социология» на **Илиана Бухуна** и гласувам **положително**.

26.02. 2026г.

Проф. д-р Мариана Матеева Петрова

OPINION

From Professor Dr. **Mariana Mateeva Petrova**, VTU „Sv.Sv.Kiril and Metodi“

For Ph.D. Thesis „*Family-school interaction in student achievement*“

Presented by **Iliana Christos Bouchouna** for acquiring of educational and scientific degree “Doctor in Sociology”

Scientific Supervisor: **Prof. DSc Valentina Milenkova**

I. Presentation of the Doctoral Candidate and the Dissertation

Iliana Bouchouna was born on January 6, 1991, in Rhodes, Greece. She holds a Bachelor's degree in History and Archaeology from the University of Crete (Rethymno, Greece) as well as a Bachelor's degree in Primary Education from the University of the Aegean (Rhodes, Greece). The doctoral candidate also holds a Master's degree in Education Sciences – Special Education for Individuals with Oral and Written Language Difficulties from the Hellenic Open University, as well as a Master's degree in Education Sciences from the same university. Iliana Bouchouna has also completed additional training, including a one-year certification program “Bilingualism and Teaching Modern Greek as a Second Foreign Language” (600 hours) at the University of Thessaly, as well as a seminar in special education and learning interventions in language and mathematics. She is a primary school teacher and also has experience as a secondary school teacher.

The relevance of the dissertation is related to highlighting the family environment as a key factor in shaping students' academic achievement, emotional well-being, and motivation for learning. Parental involvement is associated with better performance in academic tasks, higher assessment results, and more active student participation in the educational process. Beyond academic development, the family also influences the formation of values, behavioral patterns, self-esteem, and social adaptability. Cooperation between parents and teachers creates conditions for emotional stability, resilience, and social adjustment, helping students cope with both cognitive and behavioral challenges in the educational environment. This partnership emphasizes the importance of home and school as primary contexts shaping a child's educational trajectory.

The aim of the dissertation is to examine the role of family–school interaction in shaping students’ academic achievement, with a particular focus on teachers’ perceptions of parental involvement and cooperation. Four research tasks and two hypotheses are formulated in order to achieve this goal.

The empirical methodology of the dissertation is based on a two-component approach combining qualitative and quantitative methods. The qualitative method is implemented through document analysis, focusing on institutional and policy documents of the European Union, OECD, UNESCO, UNICEF, and national sources. The document analysis outlines how international and national institutions frame the issue.

The quantitative method is carried out through a structured questionnaire administered to 256 teachers in the Greek educational context. The questionnaire includes mainly closed-ended questions and is designed to capture teachers’ perceptions of family–school cooperation, factors facilitating or hindering parental involvement, and effects on student achievement. Data were collected between March and June 2025. The questionnaire was distributed electronically via online platforms such as Facebook and Viber, teacher groups, and email. The sample includes primary and secondary school teachers from different geographical regions of Greece. By combining document analysis with questionnaire results, the dissertation provides a comprehensive view of the phenomenon by linking family–school interaction with practitioners’ perceptions.

Chapter One discusses the theoretical dimensions of family–school interaction. It analyzes the student–family relationship, including family involvement, the theory of overlapping spheres of influence, the evolution of parental involvement, and models of family interaction. Various parental practices, attitudes, and expectations are presented, as well as factors shaping parental involvement in relation to the child (such as age, gender, academic achievement, and self-concept). Socioeconomic and cultural determinants of parental involvement are examined, demonstrating that structural inequalities affect families’ ability to cooperate with schools and support learning. The chapter also explores how school interaction influences student achievement, including the school environment, pedagogical practices, teacher–student relationships, emotional climate, peer relations, motivational theories, and classroom interaction.

Chapter Two focuses on the dimensions of family–school cooperation. It presents the effects on academic achievement, the quality of parent–teacher relationships, and

the positive aspects of parental involvement. Cooperation in multicultural and diverse contexts is examined, acknowledging that migration, diversity, and inclusion policies reshape both opportunities and challenges for cooperation. The analysis introduces the role of digital technologies as mediators of family–school interaction, justified by the growing reliance on digital communication platforms, especially after the COVID-19 pandemic. Barriers and challenges to effective cooperation are also presented, with emphasis on structural, cultural, and institutional constraints that hinder sustainable collaboration.

Chapter Three presents the empirical framework of the study, including the research aim and objectives, research questions and hypotheses, and the chosen research design. The population and sample, research instrument, validity and reliability, data collection procedures, ethical considerations, data analysis methods, and methodological limitations are described. The empirical results and their interpretation are presented in the sections “Results” and “Discussion” within the same chapter.

The Conclusion summarizes the main findings and conclusions, confirming the proposed hypotheses and discussing their theoretical and practical implications. Recommendations for educational policies and practices aimed at strengthening family–school cooperation and reducing inequalities are provided, along with the contributions of the study and directions for future research. The limitations of the study are also outlined.

II. Evaluation of the dissertation

The topic and the reflections presented in the dissertation are timely and innovative, demonstrating a clear authorial presence and evaluative perspective. Different concepts and viewpoints are presented in a well-argued manner, highlighting the focus and coherence of the overall exposition. I would particularly like to emphasize the empirical work, as well as the analysis of the obtained results and the conclusions drawn.

I accept the doctoral candidate’s self-assessment of the scientific and applied scientific contributions of the dissertation:

- The influence of family–school interaction on student achievement is substantiated through the integration of theoretical models and empirical evidence.

- A conceptual framework has been developed that combines sociological theories with contemporary perspectives on parental involvement, school climate, and teacher–parent communication.
- The results reveal the multidimensional impact of parental engagement and school leadership on students’ motivation and achievement.
- Practical implications have been formulated for educational policy, teacher education, and school leadership, as well as for reducing inequalities and improving students’ academic and socio-emotional outcomes.

I recommend that the doctoral candidate continue her research in the field of sociology of education, expanding the scope of topics and incorporating a comparative analytical perspective.

The abstract reflects the dissertation work in its entirety.

4 publications that meet the requirements are presented.

III. Conclusion

The dissertation “*Family-school interaction in student achievement*” presented by the doctoral student **Iliana Christos Bouchouna**, is an original scholarly work that demonstrates solid results in its implementation. The theoretical and empirical parts of the dissertation, the analyses conducted, and the author’s position are indicative of the efforts made and the results achieved by the doctoral candidate.

On this basis, I recommend awarding the educational and scientific degree “Doctor of Sociology” to **Iliana Bouchouna** and vote positively.

26.02. 2026

Prof. Dr. Mariana Mateeva Petrova